

יום הבהיר א' כסלו ה'תשע"ט 2.11.18

מגזין מס' 501

ערב שבת פרשת תולדות

קשר-שבועי מאת הרב יאיר כלב

החייב כספן א

אין לי אשמים

תמליל בעיבוד קל מתוך שיעורי הרב כלב

הכח האמיתי שלנו כיהודים מתגלה רק כשאנחנו אותנטיים. רק כשאני משרת את האמת, משהו בי (מצד העצם שבי) יוצא מהמיצר והגבול של אנוכיותי הטבעית והופך להיות בעל כוחות אדירים. כי כשאני משרת את האמת ננסכים בי הכוחות של האמת. וכפתגם החסידי, לפיו שליח אמיתי אין לו מציאות משל עצמו אלא מציאות המשלח.

כשאדם מכוון עצמו בכיוון אחד, באופן שכביכול כל תאי גופו ונימי נפשו אומרים כיוון אחד, חדל הוא מלהיות מאוים. באשר כל נסיבות חייו הופכות למכלול אחד, מעין סדנא בה לש הוא את משמעות חייו כאן ועכשיו, תוך התמודדות עם עצמו, לא עם אחרים.

וזהו שמבואר בחסידות, אשר מאבקו של איש האמת על חירותו אינו מול אחרים. כי מונח אצלו בפשיטות שהבעיות אינן בחוץ, ובמילא זוכה הוא גם לחוש כי באמת – אין לו אשמים. אצל אדם כזה, כדוגמת הכלי המכוון, מתחדדת היכולת הנפשית לדעת מה הוא באמת רוצה.

לוח שיסורים

"לא רק קביעות בזמן אלא גם קביעות בנפש..." (אדמו"ר הזקן) - היינו שיש לקבוע עתים ללימוד התורה, ליצור 'דופק לימודי' קבוע, ביום ובשעה, עד אשר יגלה האדם כי, לאמיתו של דבר, התורה היא לחם חוקו ומזון הנפש...

בימים האלה מקיים הרב כלב שיעור שבועי קבוע מידי יום חמישי בשעה 21:30 במושב חמד שבמרכז הארץ. השיעור משודר בזמן אמת בשידור חי באינטרנט, באתרנו: www.tanyaor.com.

הכניסה לישוב חמד בכביש (מס' 412) המוביל מבית דגן לאור יהודה, בכניסה למושב נוסעים ישר עד הכיכר, בכיכר שמאלה לרח' הזית – לקראת סוף הרחוב, לפני הכיכר הבאה - הזית 83 מצד שמאל. חניה בשפע מאחורי בית הכנסת שבהמשך שביל הכניסה לחצר. התכנסות כיבוד ושתיה קלה מ-20:45. לפרטים נוספים: שי גרציק 052-4-446-144.

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן זמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

מגילת ראש חודש כסלו

צִלְצֵלָה הַרְבֵּנִית הַצְדֻקְנִית מֵרַת חַיָּה מוֹשְׁקָא ע"ה לַמְזֻכְרוֹת - וּבִקְשָׁה לֹא לְהַכְבִּיד הַיּוֹם עַל בַּעֲלָהּ - הַרְבֵּי - הַיּוֹת וְאִינוּ מְרַגֵּשׁ כָּל כֶּךָ טוֹב. לָכֵן גַּם בִּקְשָׁה לְקַצֵּר אֶת הַהִקְפּוֹת בְּעָרֵב.

חִלְקַת הַ"לְעֻקָּאח" נִמְשָׁכָה כַּמָּה שָׁעוֹת. אַחֲרֵי כֵן הַתְּפִלָּה תְּפִלַּת מְנַחָה וְאַחֲרֵי הַתְּפִלָּה עִמַּד הַרְבֵּי לְנִסְעַ לְבֵיתוֹ לְשַׁעַר קָלָה. בְּצֵאתוֹ הַבְּחִין הַרְבֵּי בְּשׂוֹרָה חֲדָשָׁה שֶׁל אֲנָשִׁים הַעוֹמְדִים בְּתוֹר וּמְחַפִּים לְקַבֵּל "לְעֻקָּאח". הַרְבֵּי, אוֹהֲבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, נִכְנָס שׁוֹב לְסִכָּה, חֵלֶק "לְעֻקָּאח" עַד לְאַחֲרוֹן שְׁבָהֵם, וְרַק אַחֵר כֶּךָ נִסְעַ לְבֵיתוֹ.

יודעי דבר חשבו כי מפאת חסר הזמן לא הספיק הרבי לטעם מאומה בבית. בדקות שנועדו לכך חלק, כנראה, "לעקאח" לאחר תפלת מנחה. אחרי זמן מה, קדם כניסת החג, חזר הרבי ל"770".

בְּלִילָה הַהוּא, לֵיל שְׁמִינֵי עֶצְרַת, נִקְרָאוּ פְּסוּקֵי "אַתָּה הוֹרִית" לְפָנֵי הַהִקְפּוֹת בְּמַהֲרָה [שָׁכַן, לְפָנֵי אַמִּירְתָם - כֶּךָ מְסַפְּרִים - בִּקְשׁ הַרְבֵּי שֵׁיקְצָרוּ בְּאַמִּירַת הַהִקְפּוֹת]. אַמִּירַת כָּל הַפְּסוּקִים שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים אֲרָכָה רַק כְּחֻצֵי שָׁעָה. בְּעֵת שִׁירַת הַנְּגוּנִים, בְּהַפְּסָקוֹת שֶׁבִּין שְׁלוֹשׁ מַחְזוּרֵי אַמִּירַת הַפְּסוּקִים, הַבְּחִינוּ בְּעֵינָיו כְּלִשְׁהֵי עַל הַרְבֵּי, לְמַרְוֹת עֵצִים הַשְּׂמֻחָה שֶׁהִיָּתָה נְסוּכָה עַל פְּנֵי הַקְּדוּשׁוֹת וּמַחִיאַת הַכְּפָיִם הַסּוֹעֵרוֹת שָׁלוּ.

בַּהִקְפָּה הָרִאשׁוֹנָה רָקַד הַרְבֵּי יַחַד עִם - גִּיסוֹ הַרְש"ג ז"ל, וְהַפְּעַם בְּהַתְּלַהּבוֹת גְּדוֹלָה מְתֻמֵּד. הָרִי הַהִקְפּוֹת בְּלִיל שְׁמִינֵי עֶצְרַת הֵן הַמְּשֻׁבָּד שֶׁל "שְׂמֻחַת בֵּית הַשּׁוֹאֲבָה". "770" הִיָּה מְלֵא עַד אֶפְסֵי מְקוֹם, אֲלֵפֵי חֲסִידִים רָקְדוּ, פִּזְזוּ וְכִרְפְּרוּ

וַיְהִי בַיּוֹם חַג הַסְּכּוֹת בְּשִׁנַּת תַּשְׁל"ח. כְּבִכֵּל שָׁנָה וְשָׁנָה, שָׁהוּ בְּבֵית חַיִּינוּ בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי אֲלֵפֵי חֲסִידִים מְכַל קְצוּי תָּבַל. בְּחַג הַסְּכּוֹת הִיָּתָה עֲבוּדַת הַקְּדָשׁ שֶׁל הַרְבֵּי כְּסֻדְרָה וְהַחֲסִידִים הָיוּ נֹאֲסָפִים מִיַּד עָרֵב לְהַתְּנַעֲדוֹת "שְׂמֻחַת בֵּית הַשּׁוֹאֲבָה" ו"מִי שֶׁלֹּא רָאָה שְׂמֻחַת בֵּית הַשּׁוֹאֲבָה לֹא רָאָה שְׂמֻחָה מִיָּמָיו".

בַּיָּמִים הָהֵם, בַּיָּמִי חוֹל הַמוֹעֵד סְכוֹת ה'תשל"ח הָיָה דְּבַר שֶׁלֹּא הָיָה בְּכָל שָׁנָה אַחֲרָת: שֶׁהָיָה הַרְבֵּי עוֹמֵד עַל בֵּימַת מְלֻכוֹתוֹ כָּל אֵימַת שֶׁנִּכְנָס לְבֵית הַכְּנֻסֶת, לְפָנֵי כָּל תְּפִלָּה, הִיָּה מְסֻתָּבֵב אֶל הַקֶּהֶל וּמְעוֹדֵד אֶת הַשִּׁירָה בְּתַנּוּעוֹת יָדַיִם מְפִלְאוֹת וּבְמַחִיאוֹת כְּפָיִם סוֹעֵרוֹת, וְהַקֶּהֶל הֶעֱנַק רָקַד עַל מְקוֹמוֹ בְּשְׂמֻחָה גְּדוֹלָה לְמִשְׁבַּח כַּמָּה רָגָעִים.

בַּיּוֹם הוֹשְׁעָנָא רַבָּה, חֵלֶק הַרְבֵּי כְּמִנְהַגוֹ פְּרוּסַת "לְעֻקָּאח" לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. חֲסִידִים שְׁבָאוּ לְפָנֵי עָרֵב יוֹם הַכְּפּוּרִים קָבְלוּ אֹז וְאֵלוּ שְׁבָאוּ בַּיָּמִים שְׁבִינְתִים זָכוּ לְכֶךָ הַיּוֹם. וְכֹאֵז כֵּן עָתָה בְּעֵת הַחֲלָקָה אַחַל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד: "שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה".

בְּמִשְׁבַּח הַיּוֹם הַתְּעַנִּינָה הַרְבֵּנִית הַצְדֻקְנִית מֵרַת חַיָּה מוֹשְׁקָא ע"ה אֶצֶל אֶחָד מִבְּאֵי בֵּיתָה וּבִקְשָׁה לְדַעַת אֵיזָה סֶפֶר-תּוֹרָה יִמְסְרוּ בְּלִילָה, בְּעֵת הַהִקְפּוֹת לְבַעֲלָהּ - הַרְבֵּי. עָנָה הָלָה: "הַקְּטָן". "וְכַמָּה מְשֻׁקְלוֹ?" הוֹסִיפָה הַרְבֵּנִית לְשָׂאֵל. - "מְשֻׁקְלוֹ קַל בְּיֹתֵר" עָנָה הָלָה. "וְעַם הַכֶּתֶר שְׁעָלְיוֹ?" שְׁאֵלָה עוֹד. - "עֲדִין קַל מְאֹד" עָנָה. לְאַחַר שֶׁהָלָה פָּסַק בְּהַחֲלִטָּיוֹת שֶׁסֶפֶר הַתּוֹרָה שֵׁימְסוֹר לְרַבֵּי יְהוָה "הַקְּטָן" - וְכִי מְשֻׁקְלוֹ קַל מְאֹד - אֲמָרָה לוֹ הַרְבֵּנִית, שֵׁיִלְךָ לְהַגִּיד 'לַחַיִּים' שֶׁהַרְבֵּי יְהוָה בְּרִיא. וַיְהִי הַדְּבַר לְפִלְאָה. בְּתוֹךְ כֶּךָ

בְּכָל עֵז, הַרְגָלִים רָקְעוּ בַּהֲתַלְהָבוֹת. הָעֵינַיִם בָּרְקוּ מֵעֲצָמַת הַדְּבִקוֹת. רְקוּדֵי הַהֶקְפּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת נִמְשְׁכוּ שָׁעָה אַרְכָּה וְהַשִּׁירָה בָּקְעָה וְעֵלְתָה כְּלָפֵי מַעְלָה.

בְּרַם בַּהֶקְפָּה הַשְּׁלִישִׁית אוֹתָהּ רָקַד הַרְבֵּי פְּרָגִיל, עַל בִּימָתוֹ הַמְיַחֲדָת לּוֹ – הִפְתָּעוּ כְּבָר אֲחָדִים מֵהַחֲסִידִים לְהַבְחִין כִּי פְּנֵי הַרְבֵּי חוֹרִים מֵהַרְגִיל, וְרָאוּ אִיךְ – שֶׁלֹּא כְּרָגִיל כָּלֵל – הַרְבֵּי מִנְגֵב בְּמִטְפַּחַת אֶת זַעַת פְּנָיו הַקְדוּשׁוֹת. אֲבָל מִרְבִּית הַחֲסִידִים, אַז, עֲדִין לֹא הִבְחִינוּ בַּשְּׁנוּי הַזֶּה, וְהַשְּׂמֵחָה בְּבֵית חַיִּינוּ הִלְכָה וְהִתְעַצְמָה. אֲמָנָם מִיָּד לְאַחֲרֶיהָ, בַּהֶקְפָּה הַרְבִּיעִית שָׁעָה שֶׁהִתְחִילוּ לְשִׁיר "עַל הַסָּלַע הַדָּ" וְהַרְבֵּי הִפְנָה אֶת פְּנָיו לְעֵבֶר הַקֶּהֱל, תוֹךְ כְּדֵי מְחִיאַת כַּפַּיִם – אַחֲזָה רַעְדָה בְּכָל הַצְּבוּר כָּלוּ. פְּנָיו הַקְדוּשׁוֹת שֶׁל הַרְבֵּי לִפְתַּע הַחוּרֵי כֶּסֶד; וְכֹאשֶׁר מְחָא כַּפַּיִם – בְּקִשֵּׁי נִגְעוּ כַּפָּיו זו לְזוֹ.

הַמְחִזָּה הַנוֹכְחִי לֹא אַרְךְ זְמַן רַב. כַּעֲבֹר שָׁעָה קֵלָה, הִפְנָה הַרְבֵּי חֲזָרָה אֶת פְּנָיו הַקְדוּשׁוֹת מֵהַקֶּהֱל, נִשְׁעַן בִּידָיו עַל הַסְּטֵעַנְדָר שֶׁלוֹ, וּפְנָה לְמִזְכִּירוֹ הַרַב יְהוּדָה לֵיב גְּרוֹנֶר שְׁלִיט"א בְּבִקְשָׁה לְקָרֵב אֶת כֶּסָּאוֹ.

בְּתֵם הַהֶקְפָּה הַתִּישָׁב הַרְבֵּי בְּכֶסֶאוֹ, וְעֲצַם אֶת עֵינָיו הַקְדוּשׁוֹת – – – לֵב הַקֶּהֱל הַחֲסִיר פְּעִימָה. כָּלָם הָיוּ הַמוּמִים. בֵּין רָגַע הִפְכָּה הַמְתִּיחוֹת הַהִיסְטוֹרִית שֶׁתִּקְפָּה אֶת כָּלָם לְקִרְיאוֹת סְעָרָה כְּמוֹ: "מִים!" "חֲסֵר אוֹיֵר!" וְצַעֲקוֹת – "לְהִתְרַחֵק מֵהַבֵּימָה!"... מְכָל עֵבְרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹל נִשְׁמָעוּ בְּכִיּוֹת וְיִלְלוֹת קוֹרְעוֹת לֵב...

הַמוּמִי הַתְּרַגְּשׁוֹת מִבְּלֵי לְדַעַת מַה מִתְּרַחֵשׁ כָּאֵן, עֲמָדוֹ הַחֲסִידִים: "רַק לְפָנַי 5 דְּקוֹת הֵיְתָה כָּאֵן שְׂמִחָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד; כָּלָם רָאוּ אִיךְ הַרְבֵּי עוֹמֵד עַל בִּימָתוֹ וּמוֹחָא כַּפַּיִם לְכָל עֵבֶר. וּמָה קוֹרָה כָּעֵת?!..."

פְּתָאוֹם, לְלֹא כָּל הוֹרָאָה מְקַדְמָת, הִתְחִיל הַקֶּהֱל לְצַאֵת בְּבִהְלָה מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, כְּדֵי שִׁיְהִיָּה לְרַבֵּי יוֹתֵר אוֹיֵר לְנִשְׁמִימָה. לֹא עֵבְרוּ דְקוֹת סְפוּרוֹת, וּבֵית הַכְּנֶסֶת הֶעֱנַק

הַתְּרוֹקֵן מְכָל הָאֲלָפִים שֶׁגִּדְּשׁוּ אוֹתוֹ. רַק פֹּה וְשָׁם עֲדִין עֲמָדוֹ אֵי אֵילוֹ חֲסִידִים. הַדְּלָתוֹת וְהַחֲלוֹנוֹת נִפְרְצוּ כָּלוּ, לְתַת לְאוֹיֵר הַקְּרִיר וְהֵצַח מִבְּחוּץ "דְּרֹךְ כְּנִיסָה" פְּנִימָה.

בְּחוּץ – עֲמָדוֹ כָּלָם בְּהוֹלִים, אַחוּזֵי הַתְּרַגְּשׁוֹת גְּדוֹלָה, מִבְּלֵי לְדַעַת מַה קוֹרָה בְּפָנִים, בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. אַחַד הַנוֹכְחִים סָפַר: "כָּל אֶחָד הַתְּבַיֵּשׁ לְהַבִּיט בְּפְרָצוֹפוֹ שֶׁל הַשְּׁנִי וּלְשׁוֹחַח עַל הַמְחִזָּה הַנוֹרָא. כָּלָם הִרְגִישׁוּ אֶת עֲצָמָם אֲשֵׁמִים, כְּבִיכּוֹל, בְּכָל מָה שֶׁקָּרָה וְקוֹרָה בְּפָנִים".

בְּקִשׁוֹ מֵהַרְבֵּי שִׁיעָלָה לְחַדְרוֹ לְנוּחַ מְעַט; אֲךְ הַרְבֵּי לֹא שָׁעָה לְהַצָּעָה זוֹ, וּבוֹ בְּמִקוֹם צְוָה לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַהֶקְפּוֹת – בְּמַהִירוֹת – עַד תַּמָּן.

בִּינְתַיִם מֵהָר אִישׁ הַצָּלָה ר' לֵיבֵל בֵּיסְטְרִיצְקִי, וְהִגִּיעַ בְּרִיצָה עִם מִכְשִׁירֵי הַחֲמִצָּן בִּידָיו. כְּאֲשֶׁר הִבְחִין הַרְבֵּי בָּהֶם, חִיָּךְ... וַיֵּשֶׁב בְּלֵי לְהִתְחַשֵּׁב בְּכָל הַנְּעֻשָׁה סְבִיבוֹ.

רַבִּים צָעְקוּ לְהִבְיֵא מִיָּד מִים, בְּכּוֹנָה לְתַת לְרַבֵּי לְשִׁתּוֹת מְשֻׁהוּ; אֲךְ הַרְבֵּי הִתְנַגַּד לְכַךְ, וְאָמַר כִּי מִחוּץ לְסִפָּה לֹא יִשְׁתָּה! גַּם כְּאֲשֶׁר הַמְזִכִּיר, הַרַב בְּנִימִין קֶלֶן – שִׁיֵּשֶׁב אַפּוּף הַתְּרַגְּשׁוֹת עַל הַרְצָפָה לְיַד הַרְבֵּי – בְּקִשׁ מֵהַרְבֵּי מְסַפֵּר פְּעָמִים שִׁיאֹת לְקַחַת אֶת הַמִּים – לֹא הִגִּיב.

כְּשִׁתִּים שֶׁלֹּשׁ דְּקוֹת יָשֵׁב הַרְבֵּי בְּכֶסֶאוֹ, וּמִיָּד קָם עַל רַגְלָיו לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַהֶקְפּוֹת. בַּשָּׁעָה זוֹ הָיָה בֵּית הַכְּנֶסֶת – הַ"זֶּאל" לְמִטָּה – כְּמַעַט רִיק מְאֹדָם, וּפְחוֹת מִמָּאָה אִישׁ נִשְׁאַרוּ בוֹ; בֵּינֵיהֶם – סְקָרְנִים בּוֹדְדִים, וְרוֹפְאִים נְטוּלֵי עֲצָה שֶׁלֹּא הִבִּינוּ עֲדִין מַה קָרָה.

הַתְּבַרֵר שֶׁהַרְבֵּי רוּצָה כִּי יִמְשִׁיכוּ אֶת עֲרִיכַת הַהֶקְפּוֹת כְּסִדְרוֹן וְעַד שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ זֹאת לֹא יֵצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת. הַמְשִׁיכוּ, אִם כֵּן, בַּהֶקְפּוֹת... בְּעֵת שֶׁשָּׂרוּ בַּהֶקְפָּה הַחֲמִישִׁית, מְחָא הַרְבֵּי אֶת כַּפָּיו בְּקִלּוֹת, וּלְאַחֲרֶיהָ – הִתִּישָׁב שׁוּב בְּמִקוּמוֹ.

אֶת הַהֶקְפָּה הַשְּׁשִׁית עָרְכוּ בְּשִׁקְט. כְּדֵי לֹא לְאַלֵּץ אֶת הַרְבֵּי לְטֹרַח וְלִקְוִים – לֹא שָׂרוּ וְלֹא רָקְדוּ. [לְפָנֵי נִסְחָא אַחֲרַת

נְעִרְכָּה גַם הַהֶקְפָּה הַחֲמִישִׁית בְּמַהִירוֹת, לְלֹא שִׁירָה וְרִקּוּדִים; וְלֵאחֲרֵי הַהֶקְפָּה הַשְּׁשִׁית שׁוּב לֹא הִרְגִישׁ הָרַבִּי בְּטוֹב וְהִתְיַשֵּׁב, אֲךָ הִתְרוֹמַם מִיַּד לְהֶקְפָּה הָאַחֲרוֹנָה].

כְּאֲשֶׁר הִגִּיעוּ לְהֶקְפָּה הַשְּׁבִיעִית וְהָאַחֲרוֹנָה – אוֹתָהּ נוֹהַג הָרַבִּי לַעֲרֹךְ בְּמַעֲגָל הַמֵּיחָד לוֹ בְּמֶרְפֵּז בֵּית הַכְּנֶסֶת – הִצִּיעוּ לְרַבִּי לַעֲשׂוֹת זֹאת הַפֶּעַם מֵעַל בֵּימָתוֹ הַקְּבוּעָה, בְּכַדִּי לְמִנוּע טְרַחָה מִיָּתְרָת. אוּלַם הָרַבִּי לֹא קִבֵּל אֶת הַהֲצָעָה אֲלָא לָקַח בְּיָדוֹ הַקְּדוּשׁוֹת אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה, וְצִעַד לַעֲבֹר בֵּימַת הַהֶקְפּוֹת, בְּמֶרְפֵּז בֵּית הַכְּנֶסֶת.

(מֵאַחַד יוֹתֵר פְּשֵׁהֲרוֹפְאִים יִקְבְּעוּ כִּי הָרַבִּי הָיָה אֲזַי בְּעֲצוּמָה שֶׁל "הַתְּקַפֵּת לֵב" יִבִּיעוּ פְּלִיאָה עֲצוּמָה עַל כֵּן שֶׁהָרַבִּי הִמְשִׁיךְ בַּהֶקְפּוֹת בְּאַמָּרָם שֶׁאֵין לָזֶה שׁוּם אַחִיזָה שֶׁהִיא בְּדֶרֶךְ הַטָּבַע)...

כְּאֲשֶׁר הִתְחִיל הָרַבִּי לְלַכֵּת, הִסְתַּוְּבַב תַּחֲלָה לְרֹאוֹת בְּאֵם גַּם גִּיסוֹ הַרַש"ג, צוּעַד אַחֲרָיו לְמָקוֹם הַהֶקְפּוֹת כְּרַגְלִיל. הַרַש"ג פָּנָה מִיַּד לְלַכֵּת בְּעֶקְבוֹת הָרַבִּי וְהַחֲסִידִים נָצְלוּ אֶת הָעֵבֶדָה כְּדִי לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְדַאֵג לְכֵן שֶׁהַרְקוּד יִהְיֶה קָצֵר כְּכֹל הָאֲפָשׁוּר...

בְּמַהֲלָךְ הַצְּעִידָה עַד לְמֶרְפֵּז בֵּית הַכְּנֶסֶת, הָיוּ כְּאֵלוֹ שֶׁנִּשְׁקוּ אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה שֶׁל הָרַבִּי; אֲךָ הָרַב יְהוּדָה לֵיִב גְּרוֹנֶר – שֶׁצִּעַד לִפְנֵי הָרַבִּי – בְּרֹאוֹתוֹ זֹאת – מָנַע מֵהִנוֹכְחִים לְנִשְׁק, כְּדִי לְמַהֵר אֶת סִיּוּמָן שֶׁל הַהֶקְפּוֹת.

עִם הִגִּיעַ הָרַבִּי לְבֵימַת הַהֶקְפּוֹת שֶׁר הִקְהֵל אֶת "נְגוֹן הַהֶקְפּוֹת", וְהָרַבִּי רָקַד כְּרַגְלִיל עִם הַרַש"ג ז"ל. הַרְקוּד הַזֶּה הָיָה אֲטִי וְקָצֵר כְּאֲשֶׁר פָּנְיוֹ הַקְּדוּשׁוֹת חִירוֹת כְּסִיד. הַרַש"ג, שֶׁהִבִּין אֶת הַמָּצָב, הִפְסִיק מִיַּד אֶת הַרְקוּדִים לְאַחֲרֵי מִסְפָּר סִיּוּבִים. הָרַבִּי חִיָּךְ אֵלָיו כְּשׁוֹאֵל לְמָה הִפְסִיקוּ אֶת הַרְקוּדִים...

בְּתֵם הַהֶקְפָּה הִכְנִיסוֹ אֶת סִפְרֵי הַתּוֹרָה חֲזָרָה לְאַרוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְהָרַבִּי חֲזַר לְמָקוֹמוֹ. בְּהִגִּיעוֹ לְמָקוֹמוֹ, מֵעַל בֵּימָתוֹ הַקְּבוּעָה – אָמְרוּ 'עֲלִינוּ' וְקִדִּישׁ וְאַחֵר כֵּן הַכְּרִיז הָרַבִּי כְּדֶרְכּוֹ (אֲלָא

הַפֶּעַם הִיָּתָה הַהֶכְרֵזָה בְּאִפְּן קַל): "גוֹט יוֹם-טוֹב" שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים. בְּעֵת הַהֶכְרֵזָה עָשָׂה הָרַבִּי תְּנוּעָה נִלְהֶבֶת בְּשִׁתֵּי יָדָיו הַקְּדוּשׁוֹת כְּאֲשֶׁר כָּל גּוֹפוֹ הַקְּדוֹשׁ מִתְּנַעֲנַע חֲזָק!

כְּאֲשֶׁר יָצָא הָרַבִּי מִבֵּית הַכְּנֶסֶת וְעָלָה לְחַדְרוֹ הַקְּדוֹשׁ – סָגְרוּ מִיַּד אֶת כָּל הַדְּלָתוֹת, וְכֹלָם יָצְאוּ הַחוּצָה. כְּעֵת הַחֲלוּ חֲבָרֵי הַמְּזַכִּירוֹת לְהִשְׁתַּלֵּט עַל הַמָּצָב אִם כִּי כָּפִי שֶׁנִּתֵּן לְשַׁעַר הֵם עֲצָמָם הָיוּ בְּהוֹלִים וְנִבְהָלִים.

כֵּן מִבְּלִי כָּל יָדִיעָה עַל הַמְּתַרְחֵשׁ בַּפְּנִים, עָמְדוּ כָּלָם בְּרַחֲבָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבְּפֶתַח 770. אֵלוֹ שֶׁלֹּא רָצוּ לְהִשְׁבִּית אֶת הַשְּׂמִיחָה וְהַמְשִׁיכוּ בְּרִקּוּדֵיהֶם בְּרַחוּב וְאֵלוֹ לְעֵמֶתָם, עָמְדוּ פֹּה וְשָׁם וּבָכוּ בְּכִיּוֹת קוֹרְעוֹת לֵב. מַחֲזָה נוֹרָא וְאִים.

בֵּינֵיתִים כְּאֲשֶׁר נִכְנַס הָרַבִּי לְחַדְרוֹ הַקְּדוֹשׁ הָיָה עָלָיו לְהִשְׁעוֹן עַל הַקִּיר וּמְזַכִּירוֹ הָרַב ח.מ.א חוֹדְקוֹב – שֶׁנִּכְנַס אִתּוֹ – נִבְהַל בְּיוֹתֵר בְּרֹאוֹתוֹ זֹאת. הָרַבִּי מִצְדוֹ אָמַר לוֹ שֶׁיִּלָּךְ לְחַדְרוֹ הַ"מֶרְפֵּז" (הַמְּזַכִּירוֹת). הָרַבִּי סָגַר אֶת הַדְּלָת, וְהִתְבּוֹדַד לְבַדּוֹ בַּפְּנִים מִסְפָּר דְּקוֹת.

הָרַבִּי לֹא פָתַח אֶת הַדְּלָת לְאַף אֶחָד, וּכְשֶׁפָתַח לְבִסּוֹף הַתְּבִטָּא שֶׁזֶה לֹא כְּלוּם "זֶהוּ רַק מֵהַתְּאֲמָצוֹת יִתְרָה, כִּי כָּל הַיּוֹם לֹא אֶכְלַתִּי וְעָמַדְתִּי עַל הָרַגְלִים, וּמִמִּילָא זֹהִי עֵיפּוֹת יִתְרָה בְּלִבְד".

וּתְקַרָּא הַמְּלַכָּה, הַרְבֵּנִית הַצְּדִיקָנִית מֵרַת חִיָּה מוֹשֶׁקָא ע"ה, מִבֵּיתָהּ, לְבּוֹא מִיַּד אֶל בַּעֲלָהּ – הָרַבִּי. הַרְבֵּנִית הִגִּיעָה מִרַחוּב הָאַחֲזוּרִי "יוֹנִיוֹן סְטְרִיט", וְנִכְנְסָה לְחַדְרוֹ הָרַבִּי דֶּרֶךְ הַדְּלָת הָרִאשִׁית שֶׁל 770.

בְּתוֹךְ כֵּן הוֹרוּ לְכֹלָם – שֶׁעָמְדוּ עַל הַמְּדֻרְכָּה שֶׁבְּפֶתַח 770 – לַעֲבֹר לְצַד שְׂמֹמּוֹל וְלַעֲמוֹד רְחוֹק יוֹתֵר כְּדִי שֶׁהֲרַעַשׁ לֹא יִפְרִיעַ אֶת מְנוּחַת הָרַבִּי. הַמְּמַנִּים הַקְּפִידוּ עַל כֵּן מְאֹד וְלֹא הִנִּיחוּ לְאַף אֶחָד לְהִתְקַרֵּב לַעֲבֹר 770. כָּלָם, זְקֵנִים כְּצִעִירִים, עָמְדוּ שָׁם, וְהִמְתַּח גָּבַר וְהִלָּךְ.

חֲרָדָה אַחֲזָה בְּכֹלָם כְּאֲשֶׁר הִצִּית מְנוּעַ הָאֲמִבּוּלִנְס שֶׁל "הַצְּלָה" הַחוּנָה דֶּרֶךְ קִבְעָה לִיד "770" וְלִידוֹ נִרְאוּ רוֹפְאִים

רצים הלוך ושוב. וכאשר הצבור הבחין שסוחרים מטה מהאמבולנס אל תוך הבנון, נתקפו הכל צמרמרת עזה. רבים פרצו בבכי חסר מעצורים מבלי לדעת פשר הדבר... עד אשר פעבר דקות ספורות יצא ר' ליבל ביסטר־צקי והרגיע את הבוכים. "את המיטה" – הוא ספר – "הכניסו עבור ילד שנפצע כאשר רץ בתוך הבהלה הגדולה". הפרוז אכן הרגיע את המצב במעט מה, אך כלם עדין היו המומים ומתוחים.

הרבי יצא מחדרו הקדוש ונכנס לסכה, לבוש מעיל. הרבנית, הרש"ג, הרופאים והמזכיר אחריו. קדם לכו, בקשו שהרבי יטעם משהו בחדרו, אך הרבי שלל זאת באומרו, שאיננו רוצה לאכל לפני קדוש ומחוץ לסכה. הרבי התישב בסכה והשעין קלות את מצח ראשו על ידיו הקדושות. הביאו לפניו יין ומיץ ענבים לקדוש ואכל עבור סעודת יום טוב. בתוך המאכלים שהגישו לרבי הפעם – דאגו להכניס גם מדה גדושה של סכר, כי לפי דעת הרופא ר' א. זליגזון ז"ל היה חסר לרבי סכר בדמו.

הרבי לא הסכים לעשות קדוש אלא על יין, באומרו: "קדוש מאכט מען אויף וויין (ניט אויף גרעפ דזשוס) [קדוש עושים על יין (ולא על מיץ ענבים)]."

אחרי הקידוש אכל הרבי לעקאת, ואחר כך נטל את ידיו הקדושות לסעודה, ברוך המוציא ואכל פרוסת חלה. את הפרוסה טבל קדם במלח שהיה נתון בכלי (כף) על השלחן. הרבי בקש להביא לו 'פזית' בשר לכבוד החג, טעם משהו וברך ברכת המזון.

לשעה קלה ישב הרבי בסכה. בזמן זה השתפר קצת המצב לטובה, ואחרי הסעודה אף נראה גוון בפניו הקדושות. גם הרופאים ראו בכך הטבה פלשהי, כי בתחלה היה דפק הלב נמוך ביותר, ואילו בעת מנוחתו וישיבתו בסכה עלה בהרבה.

בתוך כך יצא הרב יעקב יהודה העכט ע"ה מסכת הרבי,

והודיע לקהל שעוד מעט והרבי ילך לביתו, כרגיל, וכי זקוק הוא ביותר למעט מנוחה, ומחר בעזרת השם הכל כבר יהיה בסדר.

אחר כך יצא הרבי מהסכה ונכנס לחדרו הקדוש. בשעה זו היו מעטים שכבר נרגעו ופנו לביתם לסעודת יום טוב, אבל רב רובו של הצבור נשאר עומד בחוץ, מיחל בנשימה עצורה לראות את הרבי יוצא מהסכה וצועד לחדרו.

כאשר יצא הרבי הצהיבו פניו מעט ונראתה עליהן שמחה מסוימת. הוא אף פנה לעבר הקהל בתנועת יד נמרצת משהו לאות של עידוד השירה. וכאשר הגיע למדרגות שלפני הפתח, שב ופנה לעבר הצבור וסמן בידיו הקדושות להגברת השירה.

לאחר שנכנס התחילו פניו הקדושות שוב להחזיר פסיד, כנראה מהתאמצות היתרה בעת שעודד בחוץ את השירה בידי הקדושות. בינתיים, כשהרבי ישב בסכה, הכניסו לחדרו מטה שהורידו מבית כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע. [לא היתה זו מטת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, כי הרבי לא הסכים לכך].

באמצע פתח הרבי את דלת חדרו ובקש להודיע לקהל: "מזאל זיך האלטן רואיג און מ'זאל גיין פראווען שמחת יום טוב" [שישמרו על רגיעה ויילכו לעשות שמחת יום טוב]. כמו כן הודיע שהלילה לא ילך הביתה [ספרו, שהרבי אף רצה ללכת הביתה, אך הרבנית סברה שעליו להשאר ב"770"] הרב לייבל גרונר יצא אל הקהל ומסר את דברי הרבי. אחר כך פרסמה המזכירות הודעה בשם הרבי כי "אלו שעשו כבר הקפות – ילכו לביתם לסעד סעודת יום טוב, ואלו שעדין לא עשו הקפות – יכנסו לבית הכנסת לערוך הקפות בשמחה". הצבור הממשמע נכנס לבית הכנסת. ואכן מחלל בית הכנסת בקעה ועלתה שירה, אבל בתוך כך הזדחלה האימה בלבבות.

וימאן הקהל להפרד, ולו לשנייה, מבית חיינו; אמנם, חזקה

אומר מה שאמרתי ואתה תמסר להשארו".

אחרי הבדיקות האלה, לא הותרו עוד ממצאי הרופאים מקום לספק: הרבי עבר התקף לב חזק ביותר. המצב חמור. אגב, שואל אחד הרופאים, האם הרבי לא נאנק מכאבים? – "הרבי לא השמיע קול", ענה המזכיר. – "מה זאת אומרת", תמה הרופא, "האם הרבי לא השמיע אנחת כאב? האם לא התפתל מיסורים?" – "הרבי רק התישב בכסאו", ענה המזכיר, "אף הגה לא נשמע מפיו. לא תלונה, אף לא אנחה. הוא אפילו המשיך בהקפות כרגיל". הרופא לא האמין למשמע אזניו. "עליך לדעת" הסביר הרופא למזכיר, "כי הרבי סבל כאבי תפת. זהו סבל שהוא מעל לכח הסבל האנושי. אני רופא כבר עשרות שנים ומעולם לא נתקלתי באדם שהגיב לכאבים אלו בצורה שכזו. אינני יכל להבין זאת", מלמל הרופא, "מעולם קדם לכן לא נתקלתי בתופעה כזאת".

הרופאים החליטו מיד לתת לרבי זריקה נגד כאבים. אחד הרופאים נגש ושאל את הרבי ישירות: "האם לתת לרבי זריקה נגד כאבים?" "לא", ענה הרבי מיד, "אין צורך". אחד מהחסידיים שנכח במקום אמר ברגזה לרופא: "האם לא ברור לך שאם אתה שואל באופן כזה, הרבי בודאי יסרב. הרי היום יום טוב ולפי ההלכה מתר לעשות זריקה רק בפקדת הרופא". הרופא הבין וחזר לרבי ואמר: "כרופא אני מצוה על הרבי להסכים לזריקה. הזריקה חיונית ביותר כי עצמת הכאבים מסכנת את חיי הרבי!" הרבי הסכים מיד. אחרי הזריקה, למרות שהיתה במנון גבוה, נח הרבי רק מעט, ויהי הדבר לפלא בעיני הרופאים.

בינתים התיעצו הרופאים ביניהם ומסקנתם היתה חד משמעית: על הרבי לעבר מיד למחלקה לטיפול נמרץ באחד המרכזים הרפואיים של ניו יורק. במצבו כעת החמור הוא זקוק לציוד המתאים ולהשגחה צמודה. קולו של הרבי היה חלש מעט, אך תקיף: "איננו זז מכאן, אני נשאר פה". הרבי אמר להם שהחלטתו היא המסקנה

בקשת הרבי על הצבור כלו, כמעט, והלכו הביתה לסעד סעודת חג, אבל אחרי שאכלו וטעמו דבר מה, ללא כל תאבון כמובן, מהרו רבים לשוב אל בית המלך, לדעת את שלום הרבי ומה יעשה לו.

כאשר התקרב הקהל קרוב מידי אל בגן "770", הורו לו שומרי הסף לעמד במרחק מה, כדי לא לגרום לבהלה ורעש מיתרים. מחוגי השעון הראו כבר על השעה שתים לפנות בוקר, אך אין איש שישגיח בכך.

במשך כל הזמן זרמו ללא הרף המוני רופאים ל"770". רבים מהם הגיעו במכוניות המשטרה.

בינתים, זמן מה אחרי שנכנס לחדרו, בשעה אחת אחרי חצות הלילה (לערך) – גלה הרבי – בפעם הראשונה – כי היו לו כאבים בלב. הרבי הסכים שיבואו אליו עוד רופאים ממחים לבדיקות. הוא אמר שמוכן לדבר אתם בתנאי שלא ימסרו את ממצאיהם לאף אחד – גם לא לקרוביו, לקרוביהם או לידידיהם. מיד הזעיקו המזכירים ארבע רופאי לב, ממייטב הרופאים של ניו-יורק. באישון לילה נחפזו הממחים ל"770" ובידיהם מכשיריהם המשכללים.

ארבעת הרופאים בדקו את הרבי ביסודיות. תוך כדי הבדיקה התערב הרבי בדבריהם. הרופאים השתוממו מן הידע העצום שהרבי הפגין בנושא הלב. הם היו המומים כיצד הרבי יודע הכל על פעלות הלב.

את אחד מארבעת הרופאים שאל הרבי: "כאשר מוציאים דם באמצעות מזרק, מה גורם שהדם יצא – המחט (הזריקה) או הריקות שבו (ווקום), המושך את הדם מהורידים?" והרופא ענה: "הריקות". "פעם" ספר לו הרבי, התענינתי בכך, כי מישהו בא אלי וטען שהוא ריק ואינו שיך לכלם. אמרתי לו: אדרבה, דבר של ריקות מושך לתוכו בכח חזק יותר; וממילא הוא כלי לכל עניני טוב וקדושה" והרבי סיים: "הרי בשמיני עצרת הרבנים עורכים "סערימאניס" ונאומים, ומכיון שאינני מרשה לדבר, הנני

הסופית. לא בא בכלל בחשבון שיסע; הוא ישאר בחדרו. "מה היה עושה אדם שנמצא במקום שאין בו בית רופאים?", שאל ענה הרבי לאחד הרופאים; ובקש לתת לו הלילה לנוח ולמחרת יהיה בסדר (פראגיל).

רופא אחר שאל את הרבי, מה היה עונה לחסיד במצב זהה - שיהיה שואל האם ללכת לבית רפואה. תשובת הרבי היתה שאיננו מחיב לענות על 'אלו יצויר'...

מיד עלה אחד הנוכחים לקומה העליונה ב'770', שם ישבו וחנו הרבנים. במדה שיצטרכו לברר איזו שאלה הלכתית, ושאלו - על פי בקשת הרבי - לברר את חות דעתם בקשר לבית הרפואה. הרבנים הורו לחיוב. כאשר חזר הלה והודיע זאת לרבי קטע הרבי את דבריו, ואמר בקש: "היות ואני יהודי דתי ("א פרומער איד") וצריכים לשמע בקול הרבנים, ממילא אל תגידו לי את הפסק כדי לא לאלצני ללכת, כי אין צורך ללכת לבית הרופאים".

שוב נסו לבקש מהרבנית הצדקנית שתבקש אצל הרבי ללכת לבית הרפואה, אך היא ענתה: "ער ווייסט אליין וואס צו טאן!" [הוא יודע בעצמו מה לעשות]...

כאשר ראו הרופאים שאיש לא יזיז את הרבי מהחלטתו, הסתודדו מספר דקות. לבסוף נענה אחד מהם ואמר לרבי: "אם אין הרבי מסכים לאשפוז - אנו עוזבים מיד ומסירים כל אחריות. אנו רופאים ממחים ועתירי נסיון ואנו אומרים כי יש כאן סכנת נפשות. אם הרבי אינו מסכים להפנס למרכז רפואי, איננו יכולים להיות אחראים לחיי הרבי" - - -

ויהי כראותם את המצב החמור שנוצר, וימהרו המזכירים, יחד עם מספר חסידים, להביא ציוד ממרכז רפואי יהודי שבברוקלין. וזאת לא לפני שאחד הרופאים נגש לרבי, נגע בידו הקדושות, ובקש לקבל את הסכמתו להביא את כל הציוד האמור לחדרו של הרבי. הרבי הסכים. ואכן מיד הביאו לחדר את כל הציוד המתאים.

אחד מרופאי המרכז עזר בבחירת הציוד והמכשור. כעבר

שעה קלה נהפך חדרו של הרבי לחדר טפול נמרץ משכלל וגדוש ציוד. אותו רופא חבר את הרבי למכשור המעקב.

הרופאים שנכחו על אתר החליטו להזריק שוב לרבי, אבל הפעם במנוח גבוה יותר (מורפין), ולאחריה אכן נח הרבי למשך ארבע שעות לערך. מאחר יותר התבטאה הרבנית, בהקשר לכך, שמעולם לא זכור לה שהרבי אי פעם ישן למשך ארבע שעות!... בשעה חמש וחצי לפנות בקר הבחין הרופא (מהמרכז), לתדהמתו, שהרבי עבר עכשו התקף קשה, שני; וקשה בהרבה מהראשון.

המזכירים התשושים יצאו מדעתם. לרגעים חששו שלבבותיהם יבגדו בהם. ברור היה להם כי הרבי זקוק לטפול רפואי מקצועי ומעלה. אך מה בידם לעשות?

באישון לילה ישבו אין אונים, על פסאותיהם, צמודים לחדרו של הרבי ויגעו את מחם בשאלה מה יהיה צעד הבא. הנוכחים, הרופאים והרבנים, התלבטו כעת קשות אם לקחת את הרבי לבית הרפואה (תוך כדי מנוחה שלאחר זריקה) או לא - אלו לחיוב ואלו לשלילה, וקשתה על כלם ההכרעה. הרבנית ע"ה היא שהכריעה לשלילה באמרה כי חלילה לעשות משהו לרבי נגד רצונו. ואז בשעה שש לפנות בקר, כמו הפה רעם במחו של אחד המזכירים: "ד"ר ויס!", קפץ מפסאו, ד"ר ויס משיקאגו, הוא יעזר!"

ד"ר ויס היה רופא לב ממקורבי חב"ד, ואף בקר פעם בחצר הרבי. הוא היה אמנם צעיר - אך שמו הלך לפניו כרופא מכשור ומבטיח. בלא לאבד שניה התקשר המזכיר אל ד"ר ויס. הרופא, שנחרד מעט מצלצול הטלפון שהעיר אותו משנתו בשעת בקר מקדמת זו של יום טוב, קפץ ואמר: "אני עולה על המטוס הראשון לגיו יורק", והניח את השפופרת.

בינתיים, יצא מישהו מבפנים והודיע לקהל להתחיל לומר תהלים. בשעה שש בבקר יצאה ברגל קבוצה של 16 אברכים ותמימים - ביניהם הרב יואל כהן, הרב שלום

דוּבְעַר שֵׁם טוֹב הַתְּמִים דָּוִד פְּלֻדְמָן, וְעוֹד כַּמָּה מַחְשׁוּבֵי הַתְּמִימִים וְאֲנִי – אֶל צִיּוֹנוֹ שֶׁל כ"ק אֲדָמוֹר מוֹהֲרֵי צ"ע, לְהַתְּפִיל וְלוֹמַר שֵׁם תְּהִלִּים. מֵאַחַר יוֹתֵר, בְּשָׁעָה 11 בְּבֹקֶר, יֵצֵא קְבוּצָה שְׂנִיָּה לְדַרְכָּהּ, דְּרָךְ שֶׁל שֵׁשׁ שָׁעוֹת הַלֵּיכָה; וְכֵן בְּמִשְׁךְ כָּל שָׁעוֹת יִמְמַת הַחֵג.

וּבְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה אֲשֶׁר נוֹדַע בָּהּ מִצַּב בְּרִיאוֹתוֹ שֶׁל הַרְבֵּי מֵהָרוּ כָּלֵם לְבַקֵּשׁ וּלְהַתְּחַנֵּן לְפָנָיו יוֹשֵׁב מְרוֹם לְהַחֲלִמְתוֹ הַמְּהִירָה; גַּם בְּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ נוֹדַע הַדְּבָר חִישׁ מֵהָרָ, וּמִיָּד הָלְכוּ לְהַתְּפִיל לִיד הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים, רַבּוֹת עֲמָדוֹ לִיד ה"כְּתֵל הַמְּעֻרְבִי" לְהַתְּפִיל לְרַפּוּאָתוֹ הַקְּרוּבָה שֶׁל הַרְבֵּי.

בְּיוֹם הַהוּא נָתַן הַרְבֵּי לְהַרְבֵּי קְזִרְנוֹבְסְקִי שְׁנֵי בְּקֻבּוּקֵי 'מִשְׁקָה' (שֶׁהַכְּנִיסוֹ אֵלָיו לְפָנָיו הַחֵג), וְאָמַר לוֹ: זֶהוּ בְּכַדִּי לְחַלֵּק לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּעֵת הַהַתְּוַעְדוֹת שֶׁלְּפָנָיו הַהֶקְפּוֹת – שְׁבּוּדָאֵי יֶאֱרָגְנוּ – וּבּוּדָאֵי לֹא יִחְסְרוּ בַּהּ דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, הַהַתְּעוֹרְרוֹת וְהַשְּׂמִיחָה. וְאַחַר כֵּן יַעֲרֹכוּ אֶת הַהֶקְפּוֹת וְשִׁתְּהֵינָה בְּשִׂמְחָה, וְשֵׁלֵא יִגְרַע מִשְׂמִיחַת הַחֵג". כְּמוֹ כֵּן אָמַר, שִׁישְׁתוּ מֵהַמִּשְׁקָה עוֹד בְּמִשְׁךְ הַיּוֹם, שֵׁלֵא יִהְיֶה כְּמִכִּין מֵהַיּוֹם לְמָחָר.

אַחַר כֵּן נִכְנַס הַרְש"ג ז"ל לְהַרְבֵּי, וְהַרְבֵּי אָמַר לוֹ כִּי הוּא עוֹשֶׂה אֶתּוֹ לְשַׁלֵּיחַ בְּנוֹגַע לְפְסוּקֵי "אַתָּה הָרֵאֵת", וְשִׁימְכְרוּ אֶת הַפְּסוּקִים – לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל תּוֹמְכֵי-תְּמִימִים – כְּרַגִּיל, וּבְלֵי שְׂנוּיִים; אֶת הַשְּׂתַתְּפוֹתוֹ – אָמַר הַרְבֵּי – יִתֵּן בְּדוּלָרִים יְחִידִים, וְכָל מִי שִׁיקְנָה פְּסוּקַי יִקְבַּל דּוּלָר (שֶׁל הַרְבֵּי). לְפָנוֹת עָרַב הַתְּבַטָּא הַרְבֵּי שֶׁבְּעֵת הַהַתְּוַעְדוֹת וּבְהַלֵּיכָה לְהַקְפּוֹת יֵצְרוּ "אִזְ דַּעַר וּוְאִס זִיֻּצַּט אוֹיְפִן בְּעֵנְקַל – פֻּעֵלֵט נִיט!" [= שְׁזָה שִׁישׁוּב עַל הַכְּסָא – לֹא חִסְרוּ!...].

בְּשָׁעָה תִּשְׁעֵי בְּעָרַב, לְפָנָיו הַהֶקְפּוֹת, הַתִּישֵׁב הַקְּהֵל הַגְּדוֹל לְהַתְּוַעְדוֹת עִם זְקֵנֵי הַחֲסִידִים. כְּסָאוֹ הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַרְבֵּי הָיָה מְנַח בְּמִקְוֵמוֹ, כְּרַגִּיל... חֲלָקוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַמִּשְׁקָה שֶׁהַרְבֵּי שָׁלַח בְּמִיָּחַד עֲבוּר הַהַתְּוַעְדוֹת.

בְּלִיל שְׂמִיחַת תּוֹרָה שָׁאֵל הַרְבֵּי אֶת הַרְבֵּי י.ל. גְּרוֹנֶר: "הֵאֵם הָלְכוּ לְשִׂמְחַת בְּבֵיתֵי כְּנֻסֵת?" וְעָנָה: "כֵּן". שׁוּב שָׁאֵלוֹ הַרְבֵּי:

"וְוָאֵס טוֹט זִיךְ אוֹנְטֵן (בְּבֵית הַכְּנֻסֵת)? [מֵה קוֹרָה לְמִטָּה בְּבֵית הַכְּנֻסֵת?] וְעָנָה: "מִתְּוַעְדִּים מִשְׁעָה תִּשְׁעֵי". הַרְבֵּי הַמִּשְׁיָךְ לְהַתְּעַנֵּן: "מִיט אַ שְׁטוֹרַעִם? תְּמַסֵּר לָהֶם" אָמַר, שְׂאִמְרֵתִי שִׁיְהִיָּה מִיט אַ גְּרוֹיִסַּע שְׁטוֹרַעִם!"

אַחַר הַהַתְּוַעְדוֹת הָלְכוּ כָּלֵם לְעָרֶךְ אֶת הַהֶקְפּוֹת בְּבֵית הַכְּנֻסֵת הַגְּדוֹל. הַהֶקְפּוֹת נְעָרְכוּ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְעִצּוֹמָה מְאֹד, עַד שֶׁגַּם "לְמַעַלָּה" נִשְׁמְעוּ הַשִּׁירִים וְהַרְקוּדִים. בְּעֵת הַרְקוּדִים נִגְנוּ, בְּמִשְׁךְ שְׁעָה אַרְבָּה, אֶת הַנְּגוּן "זָאל שׁוֹיֵן זִין דִּי גְּאָלָה", אֲךָ הַפֵּעַם הַחֲלִיפוּ אֶת מְלוֹתָיו בְּ"דַעַר רַעְבָּה זָאל גְּעוֹזוֹנֵט זִין", וּמֵאַחַר יוֹתֵר – "דַּעַר רַעְבָּה וּוְעַט גְּעוֹזוֹנֵט זִין" וּמֵאַחַר יוֹתֵר "דַּעַר רַעְבָּה אִיז גְּעוֹזוֹנֵט", כַּאֲשֶׁר כָּל מִי שְׂנַכַּח בְּבֵית הַכְּנֻסֵת לֹא יִשְׂכַּח כָּל יְמֵי חַיָּיו אֶת סַעֲרַת הַרְקוּד הַזֶּה, שֶׁמִּצַּד אֶחָד נִרְקַד בְּשִׂמְחָה רַבָּה וּמִצַּד שְׁנֵי עִם דְּמַעוֹת בְּעֵינָיו כָּל אֶחָד.

אֶחָד הַרוֹפְאִים הַתְּבַטָּא אַחַר כֵּן שָׁאֵלוּ יָדַע הַקְּהֵל כַּמָּה נַחַת רִיחַ גוֹרֵם נִגּוֹן זֶה לְרַבֵּי – הָיוּ מְנַגְּנִים אוֹתוֹ כָּל הַזְּמַן לְלֹא הַרְף!

בְּמִשְׁךְ כַּמָּה שָׁבוּעוֹת נִשְׁאַר הַרְבֵּי בְּחֻדְרוֹ ב־770 וְהַמִּשְׁיָךְ בְּעִבּוּדוֹתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. שִׁיחוֹת וּמֵאֲמָרִים, שִׁדְרוּ מִחֻדְרֵי הַרְבֵּי בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת, וַיֵּצְאוּ לְאוֹר, סְמוּךְ לְאַמִּירָתָם מְגָהִים עַל יְדֵי הַרְבֵּי. כַּעֲבוֹר חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת – שָׁגַם בְּהֵם עֶבֶד בְּמֵלֵא הַמְּרָץ – חִזַּר הַרְבֵּי לְמִסְלוֹל עִבּוּדוֹתוֹ הַרְגִיל.

בְּחֻדְשׁ הַשְּׁלִישִׁי (לְחֻדְשֵׁי הַחֹרֶף) הוּא חֻדֶשׁ כְּסֵלוֹ, בְּיוֹם אֶחָד בּוֹ, יֵצֵא הַרְבֵּי מִחֻדְרוֹ, וּבַפֵּעַם הָרֵאשׁוֹנָה – מֵאִזְ אוֹתוֹ לֵילָה – נִסַּע לְבֵיתוֹ. צְבוּר גְּדוֹל שֶׁל חֲסִידִים וְתְּמִימִים מִ-770 הַתְּכַנְסוּ בְּפֶתַח 770, וּבְשָׁעָה שְׁבַע וְחִצֵּי בֵּלִילָה, לֵיל רֵאשׁ חֻדֶשׁ, הוֹפִיעַ הַרְבֵּי בְּמֵלֵא הַדְּרוֹ בְּפֶתַח בֵּית חַיִּינוּ...

מֵה נֶאֱדָר הָיָה מְרָאָה כִּהֵן גְּדוֹל בְּצִאָתוֹ מִן הַקֹּדֶשׁ; וּבְאִפְּן סְפוּנְטָנִי פָּצְחוּ כָּלֵם בְּשִׁירָה אֲדִירָה שֶׁבְּקַעָה וְעֵלְתָה אֶל עַל, כַּאֲשֶׁר הַרְבֵּי מְעוֹדֵד אוֹתָהּ בִּידָיו הַקְּדוֹשׁוֹת... וְכֵן נִסַּע הַבֵּיתָה. וְלִיהוּדִים הֵיטָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשִׁשׁוֹן וְיִקָּר.

חִישׁ מֵהָר הַתְּפִשְׁטָה הַיְדִיעָה בְּכָל קְצוֹי תֵּבֵל, לְבוֹת

תִּתְאָר כְּשִׁכְלָם 'דוֹאֲגִים' לְהַשְׁלִים הַיּוֹם אֶת שְׂמִיחַת
הַהֶקְפּוֹת שֶׁל שְׂמִינֵי עֲצֶרֶת וּמִשְׁקָה כְּמוֹבֵן נִשְׁפָּךְ כְּמִים...
מִצַּב הַרוּחַ שֶׁל הַקְּהָל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הָיָה כָּל כֶּךָ מְרוֹמֵם
וְהַשְׂמִיחָה וְהָאֶשֶׁר הִגִּיעוּ לְמִידָה כְּזוֹ עַד שֶׁהִרְבִּינִת
הַתְּבַטָּאָה, שְׁעַד אֲזֵי לֹא הִעֲרִיכָה בְּעֲצָמָה - עַד כִּמָּה עֲזָה
הִיא אֶהֱבֵת הַחֲסִידִים לְרַבִּי.

[כפר חב"ד]

הַחֲסִידִים מְלֹאוּ שְׂמִיחָה וְגִיל וְכֹלָם אֶחָלוּ "לְחַיִּים" אֵישׁ
לְרֵעֵהוּ אֶפּוֹפִים שֶׁבַח וְהוֹדָאָה לָא-ל הַהוֹדָאוֹת, "אֲשֶׁרִינוּ
מֵה טוֹב חֶלְקֵנוּ"...

וְאִם בְּכָל הָעוֹלָם כֶּךָ - בְּדִלַת אַמּוֹתָיו שֶׁל הַרְבֵּי, עַל אַחַת
כִּמָּה וְכִמָּה. בְּמִשְׁךְ שְׁעוֹת אֲרֻכּוֹת רְקַד הַצְּבוּר בְּשְׂמִיחָה בַּל

"זאת התורה אדם" (במדבר יט', ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב- 'נגלה') ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה- 'נסתר'). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי 'נגלה', ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת תולדות

ערמומי, חמדן וגס רוח, ואילו יעקב - עדין, ישר דרך וירא שמים. יצחק, מאמין בלבו כי בתוככי עשו הגס והאלים שוכנת נשמה גדולה, על כן הוא מקרבו מתוך תקוה כי ברבות הימים יופנו יכולותיו העצומות לטובה. ואילו רבקה, היא מעדיפה את יושרו ותמימותו של בנה יעקב.

יום אחד, חוזר עשו הצייד עייף ורעב ממעלליו בשדה, ופוגש את יעקב הלמדן עוסק בהכנת נזיד עדשים. ברעבונו הגדול מבקש עשו מיעקב שילעיטו מן התבשיל המהביל. יעקב מציע לאחיו עסקה: מוכן הוא למכור לו את נזיד העדשים תמורת זכות הבכורה של עשו שהיתה שמורה לו עד עתה. עשו, שבז לענין הבכורה, קל בעיניו לוותר עליה והוא ממחר למכור בשבועה את בכורתו בעבור תבשיל העדשים.

יצחק בגור שבארץ פלישתים

בשל רעב כבד הפוקד את ארץ כנען (ישראל), יוצא

ולאום מלאום יאמץ

שנים רבות חולפות מאז נישואי יצחק ורבקה ועדיין לא זכו הם לילדים. יצחק, שהגיע כבר לגיל העמידה, מתפלל על כך מעומק לבו והקב"ה שומע לתפלתו ופוקד את רבקה. במהלך הריונה חשה רבקה כי משהו בלתי רגיל מתחולל בבטנה: טלטלות עזות של סימני חיים סוערים מתרוצצים בקרבה. היא מחליטה לברר את משמעות הדבר והולכת לבית המדרש של שם. שם בן נח מגלה לה ברוח הקודש כי בבטנה תאומים שמהם ייצאו שני לאומים אשר יתעמתו ביניהם במהלך כל הדורות, ותחושותיה בעת ההיריון מבשרות על מאבקם שיחל עם לידתם.

ראשון יוצא תינוק מרובה שיער ואדמוני, ונקרא שמו עשו. אחריו, אוחז בעקבו, יוצא אחיו ונקרא שמו יעקב. יצחק בן שישים שנה בלידתם.

התאומים גדלים, ועד מהירה ניתן להבחין בהבדלים תהומיים באישיותם, ממש מן הקצה אל הקצה. עשו -

נגלה אליו הקב"ה ומבטיחו כי יגן עליו ויברכהו בריבוי צאצאים בעבור אברהם אביו. דברי ה' ממלאים את יצחק בתחושת בטחון והוא מקים במקום מזבח ומוסיף לחפור בארות.

בראות אבימלך כי ברכת ה' מלווה את יצחק בכל אשר יפנה, מבין הוא כי אופן יציאת יצחק ממקומם על רקע קנאת הפלשתים היתה טעות גדולה. על כן יוצא הוא אליו בראש פמליה מכובדת לכרות עמו ברית של פיוס ושלוש. בסעודה שיצחק מכין לכבודו מעלה הוא בפני אבימלך טענות קשות על התנכלות הפלשתים אליו, אך גם מתרצה לבקשתו. למחרת כורת הוא עימו ברית ומשלחם לגרר בשלום. בינתיים נודע ליצחק כי נתגלו מים בבאר שחפר במקום, והוא קורא לסביבת הבאר על שם שבועת הברית – באר שבע.

גם עשו נושא נשים

בהגיעו לגיל ארבעים מחליט עשו לשאת שתי נשים – יהודית ובשמת מבנות חת. הוא עושה זאת כדי ליצור לעצמו דימוי חיובי של איש משפחה ההולך בדרך אביו, שהרי יצחק נישא גם הוא בגיל ארבעים. כל ימיו נהג עשו לבלות זמנו ברדיפת נשים נשואות ועינויין, ועתה, לאחר שנישא, מוסיפות גם נשותיו עוגמת נפש רבה ליצחק ולרבה בשל ריח הקטורת של עבודתן הזרה.

יעקב נוטל את ברכת עשו

בהגיעו לשנתו ה-123 כבר כהות עיני יצחק. ובאשר לא פסה תקוותו לראות קודם מותו את עשו בנו חוזר בתשובה, קורא יצחק לעשו ומבקשו לצוד ציד, ממנו יכין בעבורו מטעמים כאשר אהב למען יברכו בטרם ימות. רבקה שומעת את הדברים וקוראת לבנה האהוב יעקב. היא מבקשת ממנו למהר ולהקדים את עשו אחיו שעסוק במסע הציד, ושירד אל הצאן להביא לה שני גדיי עיזים כדי שתכין מהם מטעמים, אותם יגיש לאביו על מנת שיברכו לפני מותו.

יצחק למצרים. בדרכו נגלה אליו ה' ואוסר עליו לרדת מצרימה (משעלה על המזבח כ'עולה תמימה' בנסיון העקדה נאסרה עליו היציאה מן הארץ). הקב"ה מברכו ומבטיחו כי בו ובזרעו, שירבה ככוכבי השמים, תקויים השבועה האלוקית לאברהם אביו אודות ירושת הארץ. יצחק קובע את מושבו בעיר גרר. לשאלת הפלשתים אנשי המקום מי היא האשה שאיתו, נוקט הוא בדרך שבה נקט אביו אברהם ומשיב כי אחותו היא.

אבימלך מלך גרר עוקב מחלונו אחר זוג המתישבים החדשים ומתרשם על פי התנהגותם כי אינם אח ואחות כי אם בעל ואשתו. נרעש, קורא הוא ליצחק ומתרעם כנגדו על שהכשילם, והרי כמעט הביא הדבר לחיזורים אסורים אחרי אשת איש. יצחק משיבו כי עשה זאת בשל חששו לחייו.

אבימלך מצוה את כל עמו שאיש בל יעז לגעת ביצחק ובאשתו, והעובר על הצו המלכותי מות יומת.

קנאה והתנכלות

יצחק הופך תושב קבע בגרר בירת ארץ פלשתים ועוסק בחפירת בארות מים בסביבות המקום. ברכת ה' מלווה אותו והוא מתעשר מאוד. הפלשתים תושבי המקום מפגינים מורת רוח גוברת והולכת לנוכח התעצמותו של יצחק, ואבימלך שחושש מהפרת השקט בממלכתו מבקשו כי ילך מעימם. יצחק נענה לבקשתו. הוא מתרחק מן האזורים המיושבים וחונה בנחל גרר. אלא שקנאת הפלשתים אינה שוככת ואף מתעצמת לנוכח הצלחותיו, ובפרט כשחופר הוא מחדש את הבארות שחפר אברהם וסתמום הפלשתים. עתה כבר פורצות מריבות של ממש בין רועי גרר לרועי יצחק על הבארות 'עשק' ו'שטנה'. וכך נמשך הדבר עד אשר חופר יצחק באר נוספת, עליה לא נתעוררה מחלוקת, ושמה 'רחובות'.

יצחק ואבימלך מתפייסים

יצחק יוצא מנחל גרר ומתיישב בבאר שבע. בשנת הלילה

מודיעו אשר כיון שכבר ברך את יעקב כי יהיה אדונו, הרי מעתה כל ברכותיו של העבד שייכות ממילא לאדונו. עשו בוכה בכי מר ומוסיף ותובע ברכה לעצמו. ברחמיו עליו מפצהו יצחק בברכת תנחומים: שפע כלכלי ותעוזה, וכשרון לניהול מלחמות. וכל אימת שירדו צאצאי יעקב ירידה רוחנית ויפנו את ערפם ליראת השמים שבקרבתם, יוכלו לפי שעה צאצאי עשו להשיב לעצמם את שליטתם.

עשו המאוכזב והחש עצמו מושפל, מתמלא בכעס ומשטמה על אחיו. הוא גומר בלבו להורגו, אך מחליט כי יעקב נקמתו עד לאחר מות אביהם.

יעקב בורח מעשו לפדן ארם

כאשר נודע לרבקה ברוח הקודש זממו של עשו להרוג את בנה הקטן, דוחקת היא ביעקב לברוח אל לבן אחיה בפדן ארם. בה בעת היא פונה אל יצחק ומתלוננת אודות הסבל הרב שגורמות לה נשות עשו, ובתוך כך מעלה היא את חששה שמא ינשא גם יעקב לאחת מבנות הארץ. יצחק קורא ליעקב ומצווהו לילך לפדן ארם, שם יוכל להשתדך עם אחת מבנות לבן בן בתואל אחי רבקה. קודם צאתו מברכו יצחק בשנית אשר בו ובזרעו תתקיים ברכת אברהם. יעקב יוצא לדרכו לפדן ארם

מרשעת נוספת לעשו

כשמוע עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו, נושא הוא לאשה את מחלת בת ישמעאל בן אברהם מבנות המשפחה. אלא שאין עולה בדעת רשע זה לגרש את נשותיו – יהודית ובשמת – אף כי מבנות כנען הן.

יעקב יושב האהלים התם והישר חושש פן ימששו אביו, אולי יגלה ויחשוף את התרמית ויקללו תחת לברכו. אך אמו הצדקת דוחקת בו לעשות כמצוותה, באומרה כי נוטלת היא את האחריות על עצמה. כדי להסוות זהותו היא מלבישתו בבגדי עשו (לכסות על השוני שבין יעקב עדין הנפש לעשו הגברתן והשעיר) ושולחת בידו את הלחם והמטעמים שעשתה אל אביו הזקן.

יעקב נכנס אל אביו לבוש בבגדי עשו ומשתדל שלא לומר שקר בוטה. יצחק, שכבר כהו עיניו מזוקן, אינו יכול לזהותו. אולם בחליפת הדברים ביניהם שומע הוא להפתעתו את איזכור שם ה' הנשמע כביכול מפיו של "עשו". הוא ממשש את יעקב המלוּבש בבגדי עשו ואומר בפליאה: "הקול קול יעקב והידיים ידי עשו".

יצחק אוכל מהמטעמים ונושק לבנו. עתה בהריחו את ריח בגדי עשו, נחה דעתו והוא אומר לו אשר ריח בגדיו כריח גן עדן. לאחר מכן מעניק הוא לו את הברכות שהועיד לעשו: שפע כלכלי וכניעת העמים תחתיו כולל שליטה על צאצאי אחיו, וכל מי שיברכו יהיה מבורך, ואשר יקללו יהיה ארור.

יעקב יוצא מעל פני אביו, והנה מגיע עשו ובידיו המטעמים שהכין. הוא מציג עצמו בפני אביו ויצחק נחרד חרדה גדולה... מן השמים הנחוהו להעניק את ברכתו העיקרית לבנו יעקב, וגם ברוך יהיה.

עשו מבין לפתע כי שוב רימהו יעקב – לאחר שנטל את בכורתו ממנו – נטל הפעם גם את ברכתו. הוא מתפרץ בזעקות שבר ומבקש מאביו שיברכו גם הוא. יצחק

לשכלל את עולמו של הקב"ה

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

מלמעלה ("הרחיב ה' לנו"), והחלק השני מתאר את הברכה שבאה בעקבות עבודתו של האדם ("ופרינו בארץ").

החידוש כאן הוא שהאדם, בעבודתו, מוסיף שפע וברכה יותר מכפי שניתן מראש מלמעלה. הקב"ה נותן ברכה במידה מסויימת, ובא האדם ומוסיף עוד יותר, על ידי פעולתו ומאמציו. וזו אכן תכליתו של האדם בעולם – להוסיף על הבריאה כפי שבראה הקב"ה, ועד שהוא "נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית".

זה רצון הבורא

אפשר לבוא ולטעון, שאין לאדם להוסיף על הבריאה, מכיון שכך בראה הקב"ה. אם הקב"ה ברא את העולם במתכונת מסויימת או במגבלות מסויימות, מי נותן לאדם זכות ורשות להוסיף בעולם שלימות שהקב"ה לא בראה מלכתחילה?

התשובה לשאלה זו רמוזה גם היא בפסוק שלנו. שני חלקיו של הפסוק מוכיחים שמדובר במקשה אחת. הקב"ה עצמו "הרחיב... לנו" ונתן כח שנוכל לפעול "ופרינו בארץ". זה רצונו של הקב"ה, שהאדם יביא את הבריאה לדרגה עליונה ושלימה מזו שבה בראה הוא עצמו מלכתחילה, והוא נותן לנו כוחות מיוחדים להצליח בכך. כשתושלם משימה זו יתקיים הייעוד "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר", בגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש.

(מתוך הספר 'שולחן שבת',

על פי 'לקוטי שיחות' כרך י')

"כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ" (בראשית כו, כב) התורה מספרת על שלוש בארות שחפר יצחק. את השתיים הראשונות סתמו הפלשתים, ואילו הבאר השלישית – "לא רבו עליה, ויקרא שמה רחובות, ויאמר: כי עתה הרחיב ה' לנו, ופרינו בארץ".

המילה "פרינו" משמעותה בדרך כלל פריון וריבוי צאצאים. כאן אי אפשר לפרש כך, שהרי יצחק לא זכה לפריון רב, ולמעשה נולדו לו רק שני בנים, יעקב ועשיו. לכן מסביר רש"י, שהכוונה ב"ופרינו בארץ" היא, שיצחק התבסס בארץ והתברך בה, כמו שנאמר עליו "ויגדל האיש, וילך הלוך וגדול עד כי גדל מאוד".

ברכה בארץ

לכאורה, מה מכריח את רש"י לפרש כך? הלוא היה יכול לבאר שהכוונה ב"ופרינו" היא לנכדים, שכן "בני בנים, הרי הם כבנים" – וליעקב נולדו שנים עשר שבטים, שזו בהחלט ברכה של פריון.

אלא שרש"י אינו יכול לפרש כך משום שבפסוק נאמר "ופרינו בארץ", ומכאן שהכוונה היא לברכה של פריון בארץ, ואילו בניו של יעקב לא נולדו בארץ אלא בחוץ לארץ (בהיותו בחרן). ברור אפוא שהמילה "ופרינו" אינה מכוונת אליהם, ומכאן שהכוונה לשפע ולברכה בהתבססותו של יצחק עצמו בארץ.

כח להוסיף

בפנימיות הענינים רמוזה בפסוק הזה מהות עבודתו של האדם בעולם. בפסוק שני חלקים: א) "הרחיב ה' לנו", ב) "ופרינו בארץ". החלק הראשון מציין את הברכה שניתנת

עשו לא נולד רע

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

שני העולמות

יעקב ועשו, כפי שנוצרו בטבעם, מסמלים את שתי הדרכים הללו. טבעו של יעקב – "איש תם יושב אוהלים", שהוא 'החסיד המעולה'; ואילו טבעו של עשו – "איש יודע ציד", הוא 'הכובש את יצרו'. תכלית המשיכה הטבעית של עשיו לעבודה זרה היתה שיתגבר עליה ויכבוש את יצרו.

על כן רבו שניהם על "נחלת שני עולמות": גם יעקב וגם עשיו, כפי שנוצרו בטבעם, רצו את שני העולמות. אלא שאצל יעקב היה העולם הבא עיקר, בגלל היותו עולם טהור וקדוש, מתאים לשאיפתו של 'החסיד המעולה'. ואולם עשו – הוא ראה את היתרון דוקא בעולם הזה, שבו צריך לכבוש את היצר ולהתגבר על כל הפרעות והמכשולים, דבר התואם את עבודת 'הכובש את יצרו'.

ההבדל ביניהם היה אפוא בשאלה, איזה משני העולמות הוא העיקר, אבל שניהם רצו בהחלט להשיג את שני העולמות, העולם הזה והעולם הבא.

לצאת לשדה

כולנו בני יעקב. יהודי צריך להיות "איש תם יושב אוהלים" – ללמוד תורה בתמימות, מבלי לנסות לעוותה ולהכניס לתוכה את הרצונות העצמיים והאישיים. זו התחלה וזה הבסיס לעבודתו של יהודי.

עם זאת צריך יהודי להיות גם "יודע ציד" – לצאת לשדה, לעולם, ולעשות מהדברים שיש בעולם 'מטעמים' לאבינו שבשמים. וכאשר היציאה אל העולם נעשית כהמשך ל"יושב אוהלים" – מגינה התורה על האדם שיוכל להצליח בשליחותו זו.

"ויתרוצצו הבנים בקרבה" (בראשית כ"ה, כ"ב)

פרשת תולדות מספרת על לידתם וחייהם של יעקב ועשו. על הפסוק "ויתרוצצו הבנים בקרבה" אומרים חז"ל, שכבר בהיותם ברחם אימם נתגלו אצל יעקב ועשיו נטיות מנוגדות – יעקב נמשך לבית המדרש, ואילו עשו נמשך לבית עבודה זרה. כמו כן אומרים חז"ל, שהשניים רבו סביב "נחלת שני עולמות".

נשאלת כאן השאלה, מדוע היתה ביניהם מריבה בענין זה, והלוא השאיפות השונות של כל אחד ואחד מהם יוצרת חלוקת תחומים ברורה – סביר להניח שיעקב ירצה בעולם מהבא ואילו עשיו יבחר בחיי העולם הזה! מכאן, שיעקב רצה אף הוא את העולם הזה ועשיו תבע אף את העולם הבא. וזה תמוה – למה לו לעשו הרשע לרצות בעולם הבא?!

דרך מיוחדת

כשמתעמקים יותר בסוגיה זו, מתעוררת תמיהה גדולה על עצם הענין שבנו של יצחק אבינו, שהיה קשור אל הקב"ה בכל נימי נפשו, התאוה עוד בהיותו ברחם אימו לעבודה זרה. השאלה אינה על כך שכאשר גדל היה לרשע, שכן לאדם ניתנה בחירה חופשית לנהוג כרצונו; אבל איך ייתכן שעוד בבטן אימו גילה עשיו נטייה טבעית לעבודה זרה?! חייבים אנו לומר, שנטייה זו כשלעצמה לא היתה דבר רע, אלא דרך מיוחדת בעבודת ה'.

הרמב"ם מסביר בהרחבה שבין עובדי ה' יש שני טיפוסים כלליים: 'החסיד המעולה' ו'הכובש את יצרו'. הראשון מתאוה רק אל הטוב, וכל עבודתו היא בעלייה מתמדת בתוך הקדושה עצמה. לעומתו, השני מתאוה גם אל הרע, וגדולתו היא בכך שהוא כובש את יצרו.

(מתוך הספר 'שולחן שבת',

על פי 'לקוטי שיחות' כרך כ')

חסידות על הפרשה תולדות

שליחי הרבי מאירים חשכת הגלות וישלח יצחק את יעקב (כח,ה)

"וישלח יצחק" – הרבי הרי"צ הודיע, שהשליחות של כל יהודי בדורנו היא הפצת תורה ויהדות ומעיינות החסידות. לשם כך יש לצאת מ'באר שבע' וללכת ל'חרן'. יש להגיע לכל יהודי באשר הוא שם, ויש מי שזכו ונבחרו להיות שלוחי הרבי בפועל. שלוחים אלו פרוסים בכל קצווי תבל, והם מסורים להפצת התורה והיהדות באופן של מוסיף והולך ואור. עבודה זו משמשת משקל נגד להתגברות חשכת הגלות.

(ספר-השיחות 'תנש"א, חלק א', עמ' 148)

לגלות אלוקות בתחתונים וישלח יצחק את יעקב (כח,ה)

יצחק – מלשון צחוק ותענוג, רומז לתענוג העליון, ש"נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים... שכך עלה ברצונו יתברך, להיות נחת רוח לפניו יתברך, כד אתכפיא סטרא אחרא ואתהפך חשוכא לנהורא" (שעה שנכנעת הסטרא אחרא ומתהפך החושך לאור). כדי להביא לפועל תענוג זה, נעשה הענין דשליחות יעקב, י' עקב, דהיינו ירידת והשתלשלות אלוקות (י' – בחינת 'חכמה' בה מלובש אור אין סוף ברוך הוא) עד ל'תחתונים', בחינת עקב.

(ספר-השיחות תשמ"ח, חלק א, עמ' 120)

נפש אלוקית ונפש בהמית

ויצא הראשון... ויקראו שמו עשו. ואחרי כן יצא אחיו, וידו אוחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב (כה,כה-כו)

"עשו" – מסמל את הנפש הבהמית והיצר הרע. לכן יצא ראשון, כי הוא בא לאדם קודם היצר הטוב. "יעקב" – מסמל את הנפש האלוקית והיצר הטוב. והוא איש תם מלשון שלימות, כי אפילו בשעה שאדם עובר עבירה, נשאר עצם הנפש האלוקית שלימה בדבקותה בה'.

"וידו אוחזת בעקב עשו" – ירידת הנפש האלוקית למטה היא כדי לתקן את הגוף ואת הנפש הבהמית.

(ליקוטי-שיחות, כרך ה, עמ' 416)

עם עיקש תתפתל

בא אחיך במרמה ויקח ברכתך (כז,לה)

מדוע לקח יעקב את הברכות במרמה דוקא?
נפילת הניצוצות דקדושה לתוך הקליפות היתה בדרך ערמה כדכתיב (בראשית ב) "והנחש היה ערום", שרימה את אדם וחווה, וחטא עץ הדעת גרם כידוע לירידת ונפילת הניצוצות. לכן גם הבירור וההעלאה של הניצוצות צריכים להיות בדרך של מרמה, כנאמר (תהילים יח), "עם עיקש תתפתל".
והבירור נעשה על ידי יעקב, שהוא בדוגמת אדם הראשון, כמאמר רז"ל (בבא בתרא נח) "שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון".

(ספר המאמרים 'תש"ג, עמ' 187)

גם ביו-טיוב ובפייסבוק:
בלוגים מצולמים וניגונים (באיכות HD)

סדר התנ"ך

עזרה ראשונה לנפש

תניא
מודעות
עצמית
ביהדות

YouTube f

שבת שלום!!!

כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
ליקוט רעיונות, עיצוב ועימוד: חי דמארי
להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו
tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

צאת השבת	הדלקת נרות	עיר (שעון חורף)
17:21	16:08	י-ם
17:23	16:22	ת"א
17:21	16:12	חיפה
17:24	16:26	ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, לזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון